

Hrômi Jurij.

Bilo je necega poletnega dne po póludne po šoli. Otroci so dobili domá vsak svoj košček kruha za južino ter so potem pomagali starišem pri delu, ali pa so gnali živino na pašo.

Glej, kdo pa dirja ondu po eesti? To so trije dečki, vsak kacih dvanajst let star. Zdaj se prikaže še jeden med hišnimi vrati! Prejšni trije se ustavijo vstric njega in mu rekó: „Nu, Tonček! pojdi z nami v gozd; ískali bomo ptičjih gnezd. Daj, napravi se in idi!“

Tonček drugače priden in pošten deček, odgovorí: „Ne vem, ali bi šel z vami ali nè, ker vi ptičkom jajčke pobijate in jim razdirate gnezda. Mati so mi zadnjič rekli, da je to greh.“

„Res je takó, Tonček! Ptičkom jajea pobijati in jim razdirati gnezda, to je velik greh! Gorjé otroku, ki kaj tacega dela,“ slišal se je moški glas, in izza ogla hiše se prikaže mož ob lesenej nogi. Ta mož je bil hrômi Jurij. Po vsej vási so ga takó imenovali. Težko je hodil in jako počasi.

„Tu za oglom sem malo počival in slišal vse, kar ste se pogovarjali,“ reče Jurij. „Braniti vam sicer ne morem, da bi ne šli v gozd, ali poprej vam hočem povedati povest o samem sebi. Težko užé stojim; idimo rajše na vašo klop, Tonče, da sedem.“

Dečki gredó ž njim ter sedejo na klop. Hrômi Jurij je bil v sredi med njimi.

Začel je pripovedovati:

„Tudi jaz sem bil mlad in čvrst kakor ste vi zdaj. Ali od ónega časa je minulo užé dokaj let; glejte, moji lasjé so užé čisto osivéli in tudi moje oči so oslabele. V mladosti sem bil tudi jaz vesel in dobre volje. Imél sem še samó mater; oče so mi umrli, ko sem bil še malozmožen otrok. In kakšno mater sem imel, ljubi otroci!“ vzkliknil je Jurij in debela solza se mu je pcedila po zgrbančenem licu.

„Oj kako mater!“ ponavljal je z zamolklim glasom hrômi siromak. „Kakó me so ljubili in zame skrbeli noč in dan! In kakšen sem bil jaz? — O otroci! jaz nisem vračal ljubezni z ljubeznijo, marveč sem delal materi skrbi in bridkosti ter sem bil nehvaležen otrok. O kako žal mi je zdaj vsega tega,“ vzdihnil je hrômi Jurij.

„Lepe materine besede so našle malokdaj pot v moje trdovratno sreé. Kakor vi zdaj, imél sem tudi jaz to slabost, da sem rad lazil za ptiči ter ískal in jim razdiral gnezdica. Kolikokrat so me svarili mati, in me celó prisili, naj opustim to pregrešno delo, ali bilo je vse zaman.“

Bilo je necega poletnega dne ravno kakor danes. Pridivjal sem iz šole domóv. Matere ni bilo domá; bili so na polji. Vrežem si kos kruha, vtaknem ga v žep in hajdi v gozd. Skozi vas dirjajoč, srečal sem mater, ki so nesli z polja težko breme trave na glavi. Znôj jim je kapal raz čela.

„Jurij, Jurij!“ rekli mi so, „ne hódi danes v gozd; huda ura se bliža!“ Ali jaz se niti zménil nisem za materine besede, nego dirjal sem kakor nêm v bližnji gozd. Jedenkrat sem se bil ozrel nazaj ter sem videl na nebu črne, hudourne oblake, ki so se vedno bliže podili. Ali kaj je bilo meni teh oblakov mári?!

V gozd dospelši, hitel sem od drevesa do drevesa, na vse strani gledajoč, ne bi li ugledal kje kacega ptičjega gnezda. Po gozdu se je vlegla debela tema, ker oblaki so bili zakrili sonce. Nobenega gnezda nisem mogel najti. To me je zelo jezilo in nemirno je postalo moje srce. Zdajci ugledam na gostem grmiči gnezdo divjega goloba. Urno splezam na grm ne brigajoč se za ostro trnje, ki mi je trgalo obleko in kožo na telesu. Divji golob je vzletel z golobico iz gnezda; a v gnezdu ni bilo nobenega jajca. Neusmiljeno zgrabim prazno gnezdo ter je poženem na tla. Komaj sem bil to storil, slišim zamólkel gróm nad seboj. Ali to me ni oplašilo. Hitro zlezem na tla ter tečem dalje po gozdu.

Zdaj pridem do topole, katera še zdaj stoji ne daleč od brvi vodeče preko potoka. K višku se ozrem ter ugledam na njej gnezdo. Kake štiri korake od topole je stal velikansk hrast.

„Ahá!“ izpregovorim, „tukaj so grlice; morda je užé kaj v gnezdu, zadnjič ni bilo še nič.“

Začelo je votlo grometi, da se je tresla zemlja pod menoj. A jaz sem vender še plezal na topolo. Nisem še prišel do gnezda, ko vzletita stara dva iz njega. V gnezdu sta ležala dva gola mladiča. Tiščala sta se drug k drugemu tresoč se po vseh udih. Ali jaz nisem imél usmiljenja ž njima. Zgrabil sem prvega in ga treščil na tla. Zdajci sežem po drugega. Ali v tem trenutku začujem strašan udarec; zablestelo se je okolo mene, kakor bi bilo vse v ognji. Topola se je stresla kakor tenka šiba, moji roki ste od strahú popustili vejo, jaz se nagnem v stran in — o gorjé! — zletim z drevesa na trda tla. Strašna bolečina me je izpreletela po vseh udih, ko sem padel na zemljo, in bil sem v popolnej nezavednosti.

Kako dolgo sem ležal v tem žalostnem stanju, tega ne vem povedati; a toliko vem, da je začelo deževati in hladne kapljice, ki so padale na mene, vzdramile so me. Plašno se ozrém okolo sebe ter hočem vstati, misleč, da se mi je vse to sanjalo. Ali ne daleč od sebe zagledam hrast, katerega je razcepila strela od vrha do tal. Komaj se oprem na nogi, užé omahnem od prevelike bolečine, ter se zopet zgruzim na zemljo. Glasno sem začel zdihovati, a dež je lil, da sem bil moker do kože.

Zdaj zaslišim znani glas svoje ljube matere, ki se mi je zdel v tem trenutku kakor glas iz nebes.

„Jurij! Jurij! kdé si?“ Hotel sem jim odgovoriti, ali nisem mogel; le žalostno sem ječal. Matí so se mi približali. Kako so se ustrašili, ko so me ugledali, tega vam povedati ne morem. „Jurij! Jurij!“ zavpili so, „kaj ti je?“ in skočili so k meni.

Jaz sem čutil solzé, ki so padale iz materinih oči na moje lice. Oh te solzé! bile so vroče kakor žareč ogenj; še denes me sklé. Matí me naglo dvignejo na svoji roki ter hité z menoj domóv.

Takój so poslali po zdravnika. Ko je zdravnik prišel in me ogledal, rekel je: „Desna roka in noga sti zlomljeni!“ Pri teh besedah ni bilo videti solzé v materinem očesu, ali njen obraz je bil bleđ, da ga nikoli pozabil ne bodem.

Ko je zdravnik zopet drugič prišel in me pogledal, zeló se me je ustrašil. „Matí!“ dejal je, „hudó je, hudó. Desno nogo bodem moral odrezati, da ohranim dečku življenje.“ — Takó se je tudi zgodilo. Grozne bolečine

sem trpel, kadar mi je zdravnik rezal nogo. Mati so sedeli pri mojem vzglavju in mi božali blede lice. Njihove tolažilne besede so bile vzrok, da nisem glasno kričal od nepopisljivih bolečin. Oh! in ravno v teh strašnih trenutkih sem se spomnil ubozih ptičkov, katere sem takó neusmiljeno preganjal in mučil. Svojo vročo glavo sem položil v materino krilo, ter sem iz globočine svojega srcá vzdihoval: „Vsemogočni oče! spoznam, da me je doletela tvoja pravična kazen. Odpusti mi mojo pregreho, ne zavrzi me! Imej usmiljenje z menoj, moj stvarnik!“

Te besede so mi prinesle olajšavo. — Bil sem zeló slab; a božja pomoč in materina skrb ste mi bili krepilo. Okreval sem zopet; ali kakor vidite, delati ne morem; vse svoje življenje sem siromak ter nadležen ljudém. To je kazen božja!

Povedal sem vam svojo povest, a zdaj storite, kar vam je drago.“ — „Bog ne daj, da bi šli ptičjih gnezd iskat!“ reče Tonček. „Jaz ptičkov nikoli ne bom več preganjal.“ „Jaz tudi nè! Jaz tudi nè!“ rečejo otroci drug za drugim.

Takó se razidó vsak na svoj dom. *Miljenko Devoján.*

* V pravem trenutku.

Cerkev sv. Pavla v Londonu je največja in najlepša hiša božja na vsem svetu. Ta cerkev je bila zidana za vlade kralja Jurija VII. in sloveči slikar Sir James Thornhill jo je ukrásil s svojimi čarobnimi slikami. Ali užé za nekoliko let, kar je bila cerkev postavljena, razpočil se je strop, in slike na kuplji je bilo treba popraviti. V ta namen si je dal slikar Thornhill narediti viseč oder, na katerem je stal in popravljal pokvarjene slike. Necega dné, ko je bila podoba sv. Pavla užé do malega izdelana, stopi k umetelniku na oder človek v črnej obleki, gleda in občuduje krasne slike ter niti za trenotek ne obrne svojih oči od tega res umeteljniškega dela. Slikar Thornhille je godrnjal na tihem; kajti nepovabljeni gost mu ni bil po godu, a kmalu ga je pozabil, ker podoba je bila izvršena in slikar je stopil nekoliko v stran, ter z zadovoljnim očesom gledal, ali bi bilo treba še kje kaj prenarediti in popraviti. Ali čim bolj se umetelnik odmikuje, da bi iz daleč gledal podobo, tem bolj se mu zdi čista in popolna, tem bolj ga navdaja veselje, da je podobo tako dobro izvršil. V tem hipu stopi človek v črnej obleki k podobi ter naredi z ógljijem debelo črto preko čela sv. Pavla. „Izrod peklenski! hudobnež zavídni, razbijem te na mestu!“ zavpije umetelnik v svetej jezi nad njim ter skoči k njemu. Ali ta mu odgovori mirno: „Poglejte, prijatelj, za seboj; stopinje v pesku vam kažejo, kje ste stali, in samo še jedna sama stopinja — in bili bi padli z odra v globočino na trdi tlak. V pravem trenutku sem se poslužil pravega sredstva, da vam sem rešil življenje.“ Osupel se ozrè Sir Thornhill nazaj in stopinje njegovih nog so mu kazale, da je čudna prikazen govorila resnico. Jeza v njegovih prsih se je utolažila, in smrtna gróza ga je izpreletela po vseh udih, ko je ugledal nevarnost, v kateri je bil. Ganen je stisnil rokó tujemu človeku in se mu srčno zahvalil. Od sih dob ga je vezala največja ljubezen do njegovega rešitelja, ki nihče drugi ni bil, nego v zgodovini slavno znani presojevalec Samuel Johnson. *Po „Köhlerji.“*